

κυρα τὸ κέντρον τῆς ναυτικῆς δυνάμεως τῆς Ἑνε-
τικῆς Πολιτείας τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τὸ σπουδαί-
οτατον ἔρρισμα τῆς Ἑνετικῆς θαλασσοκρατίας.
Τὸ Γουβίον ἦτο πολεμικὸς λιμὴν μετὰ ἐκτετα-
μένων ἀποθηκῶν καὶ ναυστάθμου ¹⁾ τὴν σήμερον
εἰσέτι φαίνονται οἱ ἐν ἀρρήκτῳ στερεότητι τοῖχοι
τῶν ἐκτεταμένων καὶ ἐγκαταλελειμμένων κτιρίων.

²⁾ Ἦτο ἀπηγορευμένη ἡ ἐν τοῖς φρουρίοις εἰσο-
δος ἰδίως εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ Γάλλους. ²⁾ Ὁ

1) A. G. Saint-Sauveur. Voyage historique litter. et
pit. dans les isles et p ss. ci devant Venetiennes du
Levant. κλ. Τόμ. Β'. σελ. 102 - 153.

2) Spon et Wheler: Voyage κλ. Τόμ. Α'. σελ. 122
- 123.

✱ ΚΑΜΟΕΝΣ ✱

60. Ὁ Γκάμας ὑποδέχεται τοὺς Μουσουλμάνους
μετὰ προθυμίας καὶ προσφέρει εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν
ὑφάσματα, ἅτινα ὕφανεν ἡ Εὐρώπη, ὁπώρας, ἃς ἡ
ζακχαρις διετήρησε, καὶ τὸ φλογερὸν ὕφρον, οὗτινος ἡ
χρῆσις εἶναι κοινὴ ὑπὸ τὸν ἀφρικανικὸν οὐρανόν. Ἡ
χαρὰ τοῦ Μαύρου ἐξαστράπτει ἐπὶ τῇ θεᾷ τῶν δώρων
τούτων, καὶ ἐμψυχούται ἔτι ἐν τῷ μέσῳ συμποσίου,
κολακεύοντος τὴν τε ὑπερφηάνειάν του καὶ τὴν γεῦ-
σιν του.

61. Οἱ ναῦται ἐκ τοῦ ὕψους τῶν σχοινίων παρε-
τήρουν μετ' ἐκπλήξεως τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς τρό-
πους τῶν ξένων τούτων, τὴν τραχύτητα καὶ τὸ ἀκα-
τάληπτον τῆς γλώσσης των. Ὁ δὲ πονηρὸς Μαῦρος
δὲν ἐθεώρει ἄνευ ἐκπλήξεως τὸ χρῶμα, καὶ τὸν ἱκτισ-
μὸν τῶν πολεμιστῶν, τὴν δύναμιν καὶ τὸ μέγεθος τῶν
πλοίων των. Χίλια ἀντίθετοι ἰδέαι διαδέχονται ἀλ-
λήλας ἐν τῷ πνεύματί του, χίλια ἐρωτήσεις πιέζον-
ται ἐπὶ τῶν χειλέων του.

62. «Δὲν ἔρχεσθε ποσῶς, τοῖς εἶπεν, ἐκ τῶν μερῶν
»τῶν Ὀθωμανῶν! Δὲν εἶσθε ποσῶς, ὡς ἡμεῖς, οἱ μα-
»θηταὶ τοῦ Προφήτου; Δείξατέ μοι τὰ ἱερὰ βιβλία,
»ἐν οἷς οἱ νομοθέται σας ἔχουσιν ἐγγράψει τοὺς νόμους
»τῆς ἡθικῆς καὶ τῆς πίστεως.» Ὁ ὁπαδὸς τοῦ Μωά-
»μεθ ἤρξατο νὰ ὑποπτεύηται ἐν αὐτοῖς λάτρως τοῦ
Χριστοῦ. Ἐν δὲ τῇ ἀνησυχίᾳ περιεργεία του θέλει νὰ
ἰδῇ τὰ πάντα, νὰ γνωρίσῃ τὰ πάντα, μέχρι τῶν ὀ-
»πλων, ἅτινα οἱ Πορτογάλλοι προτείνουν κατὰ τοῦ
ἐχθροῦ εἰς τὰς μάχας.

63. Ἰκανὸς διερμηνεύς τῷ μεταβιβάζει τὴν ἀπό-
κρισιν τοῦ ἥρωος:— «θὰ γνωρίσῃς, ἄρχων, τὴν πα-
»τρίδα μου, τὴν θρησκείαν μου καὶ τὰ ὄπλα μου.
»Οὔτε ἐκ τῆς χώρας, οὔτε ἐκ τοῦ γένους τῶν Τούρ-
»κων εἶμαι. Τέκνον τῆς φιλοπολέμου καὶ πεπολιτι-
»σμένης Εὐρώπης ὦν, ζητῶ τὰς τὸσον περφημισμένας
»ἐν τῷ σύμπαντι ἀνατολικᾶς χώρας.»

64. Ὁ θεός, ὃν λατρεύω, εἶναι ὁ κυβερνῶν τὴν
»γῆν καὶ τὸν οὐρανόν. Ἡ ζωὴ φύσις, ἡ ἄψυχος φύ-
»σις, ὁ κόσμος καὶ τὰ θαυμαστά του εἶναι τὰ ἔργα
»τῆς δυνάμεώς του. Φίλος τῆς ἀνθρωπίνης ταπεινό-
»τητος, ὑπέφερε διὰ τοὺς ἀνθρώπους τὴν ὕβριν καὶ τὸν
»θάνατον, καὶ δὲν κατήλθεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ ἢ διὰ νὰ
»τοὺς ἀναβιβάσῃ ἐκεῖ μεθ' αὐτοῦ.»

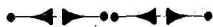
65. «Τὰ ἱερὰ βιβλία, ἅτινα ζητεῖς, τὸν ἀθάνατον αὐ-
»τον κώδῃκα, ὃν ἐνέπνευσεν ὁ θεάνθρωπος, δὲν ἔχω
»μετ' ἐμοῦ. Ἐγὼ ἀνάγκην ν' ἀναγνώσω ἐπὶ φύλλων,
»δυναμένων ν' ἀπολεσθῶσιν, ὅ,τι τυγχάνει γεγραμμένον

Ἰταλὸς περιηγητὴς Πελλεγκρίνος *Brocardi* διη-
γῆται ὅτι μεταθὰς τῷ 1557 εἰς Κέρκυραν, ἀ-
ναθὰς ἐπὶ ὑψώματος ἤρξατο νὰ σχεδιάσῃ τὸ
ἀπόροθητον φρούριον. Ἀμέσως δύο τὸν συνέλαβον
καὶ μετὰ προχείρους ἀνακρίσεις τὸν ἔφερον πρὸς
τὴν προΐσταμένην ἀρχὴν ὡς κατάσκοπον. Ἀπε-
λύθη ἅμα ἐβεβαιώθησαν ὅτι ἦτο φίλος περιη-
γητῆς. ¹⁾

(Ἔπεται τὸ τέλος)

ΣΠ. ΔΕ - ΒΙΑΖΗΣ

1) J. Morelli. Operette. vol. II. Βενετία 1820. Σελ.
62-63.

ΑΙ ΛΟΥΣΙΑΔΕΣ

»ἐν τῇ καρδίᾳ μου; Ὅσον δὲ διὰ τὰ πορτογαλλικά
»ὄπλα, φίλος ὦν, θὰ τὰ ἰδῇτε, διότι ἀρέσκειαι νὰ
»νομιζῶ, ὅτι δὲν θὰ θελήσετέ ποτε νὰ τὰ ἰδῇτε ὡς
»ἐχθρός.»

66. Ταῦτα εἰπόντος, οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ προθυμο-
ποιοῦνται νὰ ἐκθέσωσιν ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ διοικητοῦ
τὰς διαφόρους πανοπλίας: τοὺς βαρεῖς βραχιονιστήρας,
τὰς πολυχρώμους ἀσπίδας, τὰς ὀβίδας, τὰ καθαροχα-
λύβδινα πυροβόλα, τὰ τόξα, τὰς πλήρεις βελῶν φα-
ρέτρας, τὰ αἰχμηρὰ καὶ ἀρπαγοφόρα δόρατα, καὶ τὰς
φοβεράς λόγχας.

67. Αἱ βόμβαι, τὰ πυροφόρα ἀγγεῖα, τὰ τὸσον γό-
νιμα εἰς καταστροφάς, τὰ ἐξερευγόμενα θάνατον χαλκᾶ
στόμια, οὐδὲν ὑπελείφθη ἐκ τῶν ὁπμάτων τῶν νησιω-
τῶν, ἀλλ' ὁ Γκάμας δὲν ἐπιτρέπει ποσῶς εἰς τὰ τέ-
κνα τοῦ Ἡφαίστου ν' ἀνάψωσι τὰ φοβερά ταῦτα μη-
χανήματα. Ἀπαξιοῖ νὰ ἀναπτύξῃ τὴν δύναμιν τοῦ
ἐνώπιον τῆς ἀδυναμίας καὶ νὰ δεῖξῃ εἰς εὐτελῇ ποί-
μνια τὴν δύναμιν τοῦ λέοντος.

68. Ὁ Μαῦρος παρετῆρει τὰ πάντα δι' ἐταστικοῦ
βλέμματος. Ἡ δυσπιστία καὶ τὸ μῖσος εἶχον εἰσχω-
ρήσει μέχρι τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς του, ἀλλ' ἐκρυ-
πτεν αὐτὰ μετὰ μεγίστης τέχνης. Ἡ λύσσα εἶναι ἐν
τῇ καρδίᾳ του καὶ τὸ μειδίαμα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς του.
Θωπεύει τοὺς πολεμιστάς, καὶ κολακεύει αὐτούς, καὶ
καλύπτει διὰ πέπλου φιλίας τὸ μαῦρον σχέδιον, ὅπερ
μελετᾷ.

69. «Ἐξ ὅλων τῶν πραγμάτων, ἅτινα ἠδύνασθε νὰ
»μοι προσφέρητε, τῷ εἶπεν ὁ Γκάμας, τὸ πολυτιμώ-
»τερον δι' ἐμὲ ἦθελεν εἶσθαι εἰς πεπειραμένους πλοη-
»γός, ὅστις θὰ ὠδήγῃ τὰ πλοῖά μου πρὸς τὰς ἀκτὰς
»τῆς Ἰνδίας. Θησαυροὶ θὰ ἦσαν ὡς ἀμοιβὴ τῆς πί-
»στεώς του.»—Θὰ τὸν ἔχῃς, νὰ περικίθῃ αὐτῷ ὁ διοι-
»κητῆς, ἀλλ' ἐν τῇ ἀνάνδρῳ ἀπιστίᾳ του, ἐπεθύμει
τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν, νὰ ἠδύνατο νὰ τῷ δώσῃ
πλοηγὸν τὸν Χάρωνα.

70. Τόσον οἱ θρησκευτικοὶ λόγοι τοῦ Γκάμα ἔχουσι
μεταβάλει τὴν καρδίαν τοῦ Βαρβάρου! Τόσον ἀπο-
στρέφεται οὗτος τὴν ἀγνὴν θρησκείαν τῶν Χριστιανῶν.
᾿Ω θεία Πρόνοια! Τὰ μυστήριά σου συγγένοι τὴν ἄσθε-
νῇ κρίσιν τῶν θνητῶν. Διατὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα σου δὲν εὐ-
ρίσκεται τις πάντοτε ὠχυρωμένος κατὰ τῆς μανίας
τῶν κακῶν;

71. Ἐν τούτοις ὁ Μαῦρος ἐτοιμάζεται νὰ ἐγκατα-
λείψῃ τὸν στόλον. Μὲ μέτωπον, ἐφ' οὗ ζωγραφίζεται
ἡ παιδρότης, μὲ ὕφος εὐμενές, ἀποχαίρετ' αὐτοὺς

Πορτογάλλους και ἀπομακρύνεται μετὰ τῆς συνοδείας του. Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν διέρχεται τὸ βραχὺ διάστημα, ὅπερ ἐχώριζεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς. Πληθος λαοῦ ἀφωσιωμένου ὑποδέχεται αὐτὸν ἐπὶ τῆς παρλίας καὶ τὸν συνοδεύει μέχρι τοῦ ἀνακτόρου του.

72. Ὁ Βάχχος ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ Ὀλύμπου ἀνέγνωσεν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Μαύρου. Βλέπει ἐν αὐτῇ σχηματιζομένην τὴν ἀπειλοῦσαν τοὺς ἀπογόνους τοῦ Λούσου θύελλαν. Εἰς τὴν μανίαν τῶν Ἀφρικανῶν προσπαθεῖ νὰ ἐνώσῃ καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μανίαν, νὰ συνεταιρισθῇ μετὰ τῶν δολοπλοκίων των καὶ νὰ συνεργασθῇ μετ' αὐτῶν πρὸς καταστροφὴν τῶν πολεμιστῶν. Βυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του ὁ Βάχχος ἔλεγεν καθ' ἐαυτὸν :

73. «Οὕτω λοιπὸν ἡ Τύχῃ ἀπεφάσισεν, ὥστε οἱ ἀρτίφανεῖς οὗτοι κατακτεταῖ νὰ θριαμβεύσωσιν ἐφ' ὅλων τῶν ἔθνων τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Γάγγου, καὶ νὰ καλύψωσι διὰ τῶν ἄθλων των τὸ θέατρον τῶν νικῶν μου! Ἐγὼ δέ, υἱὸς τοῦ Διός, ἐγὼ, ὅστις οὐδέποτε ἔχω διαψεύσει τὴν ἔνδοξον ταύτην καταγωγὴν, θὰ ὑποφέρω τὴν ἀδικίαν ταύτην τῆς Τύχης! θὰ συγκατένευον εἰς τὸν θρίχμβον τῶν ἀδόξων εὐνοουμένων της!

74. «Ἦδῃ ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀρεως καὶ τῆς εὐνοίας τῶν οὐρανῶν, ὑπεδούλωσε τὴν ἱερὰν ταύτην γῆν. Θὰ ὑποφέρω καὶ πάλιν, ὥστε ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μοιρῶν δρᾷξαι τυχονδωκτικῶν νὰ ἔλθῃ καὶ διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς αὐθάδειας νὰ στήσῃ ἐκ τῆς μνήμης τοῦ κόσμου καὶ τὸν ἥρωα τῆς Μακεδονίας, καὶ τοὺς Ρωμαίους καὶ ἐμέ;»

75. «Ὅχι. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀρχηγοῦ των οὐδέποτε ἐκπληρωθῇ, οὐδέποτε θὰ ἴδῃ τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς. Ἀνυπερπήδητοι παγίδες θὰ πολλαπλασιασθῶσιν ὑπὸ τὰ βήματά του, θὰ κατέλθω εἰς τὴν γῆν, ὅθι συνταράξω τὴν καρδίαν τοῦ Μαύρου. Ἦδῃ ὁ παρῶν ἠγισμένος οὗτος λαὸς φροντίζει καὶ συνταράσσεται. Ἡ στιγμή ἐστὶν εὐνοϊκὴ. Σπεύσωμεν νὰ ἐπωφεληθῶμεν αὐτῆς.»

76. Εἶπε καὶ μανιῶδης ἵπταται ἐπὶ τῆς ἀφρικανικῆς ἀκτῆς. 1) Ἐκεῖ, κεκρυμμένος ὑπὸ τὴν μορφὴν θνητοῦ προχωρεῖ πρὸς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Πράσσου, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν Μοζαμβικὴν. Διὰ νὰ ἐξυφάνῃ δὲ κάλλιον τὴν ἀνθρωποκτόνον ἐπιβολήν, ὑπεδύθη τὸ πρόσωπον γέροντος, οὗ τινος τὴν φρόνησιν σέβεται ὁλόκληρος ἡ νῆσος, καὶ οὗ τὰς συμβουλὰς περὶ πολλοῦ ποιεῖται ὁ Ἀρχων.»

77. Ἐξελέξατο τὴν κατάλληλον τῆς προσποιήσεώς του ὥραν, πλησιάζει τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀπίστων καὶ

διὰ συγκεκινημένης φωνῆς τῷ λέγει:—«Δυσπίστει πρὸς τοὺς δολίους τούτους ξένους. Ἐγχοῦσι πάντοτε ἐπὶ τῶν »χειλέων εἰρηνικοὺς λόγους, ἀλλ' ἐὰν πιστεύσω τὴν »περὶ αὐτῶν φήμην, τὰ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς διακεχυμένα »βθῆν θ' ἀναμνηστικῶνται ἐπὶ παλὺν χρόνον τῆς αἰματηρᾶς αὐτῶν ἐμφανίσεως.»

78. «Γνώρισέ τοὺς φαύλους τούτους Χριστιανούς. »Πρὶν φθάσῃς μέχρις ἡμῶν περιῆγον ἐπὶ τῶν θαλασσῶν τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον. Αἱ καταστροφᾶι αὗται »εἶναι τὸ προοίμιον τῶν καταστροφῶν, ἃς θὰ ἐπιφέρωσιν ἡμῖν. Αἰώνιοι ἐγθροὶ τῶν τέκνων τοῦ Μωάμεθ, »ἐρχονται νὰ μᾶς σφάζωσι, νὰ λαφυραγωγῇσωσι τὰ »νῦν ὑπάρχοντά μας καὶ νὰ ἐξανδραποδίσωσι τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα μας.»

79. «Αὐρίον κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ὁ ἀρχηγός των θὰ κατέλθῃ εἰς τὴν ἀκτὴν, διὰ νὰ προμηθευθῇ ὕδωρ ἐκ τῶν πηγῶν. Ὁ συνοδεύεται ὑπὸ πτῶν μᾶλλον ἐμπίπτων του. Τὸ ἐγκλημα εἶναι πάντοτε δειλόν. Συνάθροισον τὸν πιστὸν σου στρατὸν »καὶ ὑπάγε νὰ τοὺς συναντήσῃς μετ' αὐτοῦ εἰς μέρος ἀθόρυβον καὶ κεκαλυμμένον. Ἀποθιβαζόμενοι ἀνυπόπτως οἱ πειραταὶ οὗτοι τοὺς προσφέρωσιν ἑαυτοὺς »μόνοι των εἰς τὰ πλήγματά σας.»

80. «Καὶ ἐὰν ἐν τῇ αἰφνιδίᾳ ταύτῃ προσβολῇ τὸ »τυχονδωκτικὸν στράτευμά των δὲν καταστραφῇ ὁλόκληρον, ἴδου τίνοι τρόφι θὰ δυνήθῃς νὰ προσβάλῃς »τὰ λείψανά του μέχρι καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν πλοίων των. Παρεῖσαξον μετὰ αὐτῶν πλοηγόν τινα ἀτρόμητον, ὅστις χωρὶς νὰ ἐξεγείρῃ τὰς ὑπονοίας των, νὰ »τοὺς ἀποπλανήσῃ ἐπὶ τῶν κυμάτων καὶ νὰ παραδώσῃ εἰς τὰ βᾶθη τῶν ἀβύσσων πάντας ἐκεῖνους οἵτινες »θὰ διαφύγῃσι τὸν σίδηρον τῶν στρατιωτῶν σου.

81. Μόλις ἐπεράτωσε τὸν λόγον του, ὁ Ἀφρικανός, γηράσας ἤδη ἐν τῇ τέχνῃ τῆς δολιότητος, τὸν ἐναγκαλιζεται μετὰ παραφορᾶς καὶ τὸν εὐχαριστεῖ διὰ τὰς συμβουλὰς του. Πάραυτα αἱ διαταγαὶ ἐδόθησαν, τὰ δπλα ἡτοιμάσθησαν καὶ ἅπασαι αἱ ὑποδειχθεῖσαι θέσεις ὅπως ἐνεδρεύσωσι τοὺς Λυσιτανούς καὶ ἐρυθράνους διὰ τοῦ αἵματός των τὸ ὕδωρ ὅπερ θὰ ἤρχοντο νὰ προμηθευθῶσι, κατελήφθησαν.

82. Εἰς πλοηγὸς ἦτο ἤδη ἑτοιμὸς ν' ἀναχωρήσῃ διὰ τὸν στόλον. Ὑπεράνω τοῦ φόβου, ὑπεράνω τῶν τύψεων τῆς συνειδήσεως τὸ ἐγκλημα μειδιᾷ πρὸς τὴν τόλμην του. Εἶναι ἀντάξιός τῆς φρικώδους ἀποστολῆς ἣν ὁ κύριός του τῷ ἀνέθηκε.

«Ὑπάγε, τῷ εἶπε ὁ διοικητὴς τῆς νήσου, ὑπάγε »ὅταν ἴδῃς τὸν καίρὸν κατάλληλον νὰ συναντήσῃς τοὺς »τολμηροὺς ἐκείνους θαλασσοπόρους, δδήγησον αὐτοὺς »ἀπὸ κινδύνου εἰς κίνδυνον, ἀπὸ σκοπέλου εἰς σκόπελον, μέχρις ὅτου ἡ θάλασσα τοὺς καταπῇ διὰ »παντός.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

Μετάφρασις Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

1) Περίπου ὁ Γάλλος ποιητὴς Ρονσάρ (Ronsard) ἐμμήθη τὸ μέρος τοῦτο.

«Puis comme un trait roidement s'élanca,
»Dedans Butthrote, où sa ferme laissa,
»Et pritele corps, l'allure et le visage
»D'un piteil Troyen aux affaires très sage».

